

מוסרי דעת ונתיבי תורה מהיכל רבינו מרן ראש הישיבה שליט"א

פרשת פינחס - בין המצרים תשפ"ג

• ישיבת פוניבז' •

• בס"ד •

"צפית לישועה"

אבל עכשיו כשאין לנו את זה, הכל הוא עולם אחר לגמרי, הבריאה שונה בתכליתה כשאין בית המקדש ומקריבים בו קרבנות. אדם שהיה הולך להקריב קרבן בבית המקדש בוודאי שהוא חזר לביתו כאדם אחר לגמרי, ובחז"ל מובא שאדם המקריב קרבן הוא בעצם מקריב את עצמו, כששוחטים את הבהמה זה אליו, שוחטים אותו, וכששורפים את הכליות כאילו שורפים אותו. זה החיים של יהודי.

בעסק התורה להביא להשגות של בית המקדש

וכשאין את כל זה עליו לפחות לרצות את זה, והרצון גם עושה משהו, ושייך להגיע להשגה בזה על ידי עסק התורה הקדושה, וכדאיתא במנחות (ק): "כל העוסק בתורה כאילו הקריב עולה מנחה חטאת וכו'", התורה היא תכלית של הכל, אמנם יש מצות שהיו רק בבית המקדש, אבל מי שעושה את כל מה שהוא יכול כדי לקיים - בתורה כבר יש לו את הכל, ואפשר גם להגיע למצב ולדרגה של השראת השכינה כמו שהיה בבית המקדש, וכדאיתא באבות (ג, ו) "עשרה שישבין ועוסקין בתורה, שכינה שרויה ביניהם", כשאדם לומד תורה יש שכינה. וכך גם כשיש עשרה שמתפללים מגיע השכינה, על ידי מעשים שאנו עושים כאן אפשר להגיע לתכלית שהשיגו על ידי הבית המקדש.

וכל זה ניכר אצל האדם המצפה לישועה תמיד, הוא רוצה השראת השכינה כמו שהיה בבית המקדש, ועכשיו שאין לנו בית המקדש הוא לפחות פועל בכל כוחותיו בכדי להשיג את מה שהוא יכול, ולהתקרב ולהגיע למצב שהיה כשבית המקדש היה קיים. ומי שרוצה להיות במצב של הקרבת קרבן, להיות בעולם אחר - ילמד תורה ובזה גם יגיע למצב כזה, הקב"ה חפץ בתורה יותר מבקרבות "החפץ לד' בעלות וזבחים כשמע בקול ד'" (שמאל א, טו, כ"ב). אדם המצפה לישועה כל ההתנהגות שלו שונה, ומראה בזה מה מקומו כאן, איפה הוא נמצא.

הרגשה תמידית של חסרון

כשאדם חי בהרגשה של צפיה לישועה הוא חי בהרגשה שהוא מחכה למשהו שאין לו, זה מה שרוצים מאיתנו, להרגיש שלא טוב לנו, להרגיש שחסר. קשה לאדם לחיות בהרגשה תמידית שלא טוב לו, אבל אם נדע שבידנו להגיע עכשיו למצב של כעין זה, שגם עכשיו אנו יכולים להגיע למצב של השראת השכינה, של קרבנות. ומי שמצפה לישועה ועושה את זה - יש לו את כל זה. לא ההרגשה של החסרון מביאה לכל זה, אלא הרצון והשאפיפה שזה יהיה מביא את זה.

התפקיד שלנו בימי בין המצרים הוא לרצות, כל השנה אנו מזכירים ומתפללים על זה הרבה מאוד, חלק נכבד מהתפילות זה התפילה על הגאולה ובית המקדש, אין שום היסח הדעת מהצפייה לישועה, בכל תפילה מתפללים על כך, אמרנו עכשיו בעליו לשבח "לתקן עולם במלכות ש-ד-י", אין רגע שלא מתפללים על הגאולה, אבל עכשיו דורשים מאיתנו יותר מזה, לעשות דברים המביאים לידי כך.

ומי שחי בצורה זו - בית המקדש אצלו זה לא משהו רחוק, הוא נמצא שם, ובנפח"ח (ש"א, פ"ד) "גם על זאת יחרד לב האדם מעם הקדש שהוא כולל בתבניתו כל הכוחות והעולמות כולם כמ"שית אי"ה להלן (בפ"ו ובשער ב' פ"ה). שהן הווה הקדש והמקדש העליון. והלב של האדם אמצעייתא דגופא הוא כללית הכל נגד הבית ק"ק אמצע הישוב אבן שתיה וכו'", כל הכלים בבית המקדש מכוונים כנגד גופו של האדם, כששורפים במזבח את הקרבנות זה כמו ששורפים את המעיים של האדם, יש דברים המכוונים כנגד הלב והמוח, הכל הוא היכ"ת וצורה להראות איך עובדים את הקב"ה. גם התורה יכולה להביא את האדם לדרגות הללו, אם האדם יודע מהי התוכנית הנכונה והולך בדרכה הוא יכול להגיע לזה, וזה כל יום, תמיד.

"לתקן עולם במלכות ש-ד-י"

קעת מתחיל ימי בין המצרים, ומתחילים לנהוג במנהגי האבלות. ובאמת שישנם דיני אבלות שנוהגים בהם בכל ימות השנה ועושים זכר לחורבן. וידועים דברי הגמרא בשבת (לא) "בשעה שמכניסין אדם לדין אומרים לו נשאת ונתת באמונה קבעת עתים לתורה עסקת בפו"ר צפית לישועה פלפלת בחכמה הבנת דבר מתוך דבר", כשהאדם בא לבית דין של מעלה, אחד מהשאלות שפותחים עמו את הדין הוא האם ציפה לישועה. כל השאלות ששואלים אותו שם הם דברים שכולם זה מעשים של עשיה, כדי לקיים אותם צריך לעשות משהו, ומשמע שגם לצפות לישועה זה חלק מאותו ענין, חלק מהתפקיד שלנו בעולם הזה, לצפות לישועה.

ובהקדם, ישנו דבר שעלינו לדעת כדי להבין מה מטרת החיים, והוא להבין למה הקב"ה ברא את העולם, זה השאלה הפשוטה של כל בר דעת, מה יש כאן בעולם ומהי מטרתו. בשאלה של "צפית לישועה" כתוב מהי כל המטרה בחיים, אם האדם לא מצפה לישועה מוכח שטוב לו כאן בעולם, המצב הנוכחי של העולם מספק אותו, אבל אם הוא מצפה למשהו הוא מרגיש שהתכלית היא לא מה שיש כאן, זה רק הדרך לעולם המתוקן, וממילא כל ההתנהגות שלו שונה.

אם האדם יודע שהעולם האמיתי הוא העולם שיהא מתוקן במלכות ד' - כל מעשיו מכוונים לשם זה, הוא יודע שכאן זה דבר זמני, ואילו כשיתוקן העולם המצב הזה יהיה נצחי - עולם הנצח. אבל מי שלא יודע - מעשיו מכוונים לכאן, מה יוכל להרוויח יותר בעולם הזה, ואלו שני צורות של הנהגות החיים השונים לגמרי בתכליתם.

האדם המצפה לישועה יודע שהקב"ה נתן לנו את התורה, ויש תורה ומצוות ושעיקר החיים הם חיי העולם הבא, והוא לא מסתפק במועט להיות מרוצה ממה שקורה כאן בעולם הזה, הוא רוצה יותר מזה. וכשהוא מצפה לזה, הוא מצפה לישועה, זה מסביר בעצם מה אנו עושים כאן בחיים.

האדם המצפה לישועה מעשיו מכוונים לכך

אבל בעצם מונח כאן עוד דבר, צפית לישועה זה לא רק לקיים משהו, זה העשייה בעצמה, שאדם היודע ומצפה לתיקון העולם במלכות ד' הוא עושה דברים לפי זה, הוא יודע שזה התכלית, הוא יודע שלבסוף יגיע הזמן הגדול של תיקון העולם, אבל יש לו תכלית בעולם הזה - להכין את עצמו לשם. והוא חי כל הזמן רק בהרגשה שהוא לא מרוצה והוא כבר רוצה להגיע לעולם המתוקן.

אדם המצפה באמת לישועה לא רק שהוא מחכה לזה כל הזמן, אלא כל מעשיו מכוונים לזה, אל התכלית, וזה מה שנדרש מאיתנו עכשיו, לא רק לבנות את בית המקדש, אלא כמו שמבואר בחובות הלבבות שלאדם שיש אפשרות לעשות מצוות עליו לעשות את כל ההיכ"ת כדי לקיים ולהגיע לזה, ואם הוא לא יכול לעשות את זה לפחות שידבר על זה, ואם גם את זה הוא לא יכול לפחות שירצה את זה, זה חלק מהבחירה להבין מה בעצם רוצים מאיתנו, מה מטרת החיים, והשאפיפה של האדם קובעת מה הוא, האדם נמצא היכן ששואף.

לצפות לתיקון העולם במלכות ד'

מי שמצפה לישועה בעצם משנה את כל צורת ההסתכלות על החיים, הוא יודע מה הוא עושה כאן בעולם הזה, הוא יודע שצריך להיות מצב של עולם מתוקן, שד' מלך על כל הארץ, וכל באי עולם יודעים את זה ועוסקים רק בדבקות בקב"ה, יש את בית המקדש, וכל עם ישראל מסביב לזה ועובדים את הקב"ה, וזה תכלית היצירה, ובזה הבריאה מגיעה לתיקונה.

את זה. אבל מי שאומר שטוב לו גם המצב הזה הוא לא יגיע לזה, וגם אם הוא יעשה את הדברים המביאים להשראת השכינה, אם אין לו השגות בזה, הוא לא יכול להגיע לזה.

הנה כתוב (אבות ג, ג) "שלשה שאכלו על שלחן אחד ואמרו עליו דברי תורה, כאלו אכלו משלחנו של מקום ברוך הוא", אבל מי שאין לו השגות בקרבן הוא דומה לאדם האוכל קרבנות כי אוהב בשר, הוא לא בענין. אבל מי שיש לו השגות בזה, הוא יודע מה זה השראת השכינה, מה זה קרבנות - הוא יגיע לזה, האכילה של הקרבן משנה את כל המהות של האדם, את כל הפנימיות וגם את הגשמיות שלו.

בקיום מנהגי האבלות ניתן להגיע להכרה בתכלית

מי שיודע מה התכלית הוא יכול להגיע ולהגשים את זה בכל מצב, ולכן גם עכשיו כשאין לנו בית המקדש וקרבנות, אם נדע מה התכלית נוכל להגיע לזה, וזה תפקידנו בימי בין המצרים. ואסור להסיח דעת, להתפלל ולרצות ולעסוק בזה, וכשנעסוק בזה באמת, כל חיינו ישתנו, גם הדברים הפשוטים שעושים בחיי היום יום משתנים, והכל תלוי בבחירה שלנו. עלינו לעשות מימים אלו ימים של עליה, בדברים הפשוטים שאנו עושים תמיד, ואז נוכל להתעלות ולהגיע לעולם אחר. אבל מי שחי בהיסח הדעת אין לו כלום, אולי הוא נהג את מנהגי האבלות וזה בוודאי גם חשוב, אבל אין לו בזה כלום, הכל תלוי בצורת ההסתכלות של האדם. לעשות מתוך מחשבה.

נקבל על עצמנו לעסוק בדברים הללו במהלך השבוע הקרוב, ואז כבר עכשיו אנו נמצאים עם השכינה והקרבנות. נעשה איזה תכלית מהאבלות הזאת, ואחר כך יש לזה כבר המשך - להתבונן למה אין לנו את זה, למה זה קרה ומה עושים הלאה, לאדם יש חטאים והחטא הכי גדול הוא לאדם שלא יודע למה הוא חי, מהו תפקידו בעולם, ואחד מהסיבות שאין לנו עולם הזה היא שאנו לא יודעים מה זה בכלל היה, ועלינו לרצות את זה, לרצות את השכינה שהיתה שם.

וזה תפקידנו וחובתנו בימים הללו, להתבונן. ואם נבין ונדע מה המטרה בחיים, זה כבר גורם גם לחיזוק בתורה ובתפילה, כשמתפללים "ולירושלים עירך", "את צמח", "רצה", "על כן נקווה", כל הזמן אומרים ומתפללים על החיים הללו, ועלינו לשים לב לזה עכשיו יותר, ולהשריש בנפשנו ולדעת מהי ההסתכלות הנכונה, מה החיים רוצים מהאדם, וכל אחד ואחד יכול להגיע לזה בקצת התבוננות, "הבא ליטרה מסייעים אותו", ומי שרוצה את זה בוודאי שיהיה לו סייעתא דשמיא.

(מתוך הספר "שכינתו לציון")

ולזה נועדה האבלות, הרי הדרגה האמיתית שהעולם יכול להגיע אליו זה כבוד שמים במלואו, ואז כל העולם משתנה, וכרגע אין לנו את זה, ולכן תיקנו זמן בשנה שנתאבל על זה.

הויכוח התמידי עם היצר הרע

ובעצם כל הכוח של היצר הרע שבאמצעותו מגיעים כל הניסיונות זה מהוויכוח הזה, האדם אומר שיש לו מה לאכול וללבוש, הוא נהנה בחיים טוב לו כאן, הוא לא מרגיש חסרון, והוא באמת מופקע מהכל, וכמו שמביא הרבנו יונה (ש"ב, י"ח) "כי נפש הרשע אשר כל תאוה לחפצי הגוף בחייו, ונפרדת תאוה מעבודת הבורא ונבדלת משרשיה", ההבדל בין צדיק לרשע, הרשע מחפש את חפצי הגוף, קנאה תאוה וכבוד טוב לו בזה, הוא שואף לזה, זה מטרתו בעולם. ומי שמתנהג כך הרי הוא מופקע מכל הענין של צפית לישועה.

כששואלים את האדם האם הוא ציפה לישועה לא שואלים אותו סתם אם הוא קיים את המצווה הזאת, זה מפתח המראה לנו איפה האדם נמצא, היכן הוא חי, וזה מה שנדרש מאיתנו.

לאדם קשה באופן טבעי לחיות כל העת עם ההרגשה שאין לו כלום, אבל אפשר לחיות עם הרגשה שאפשר להגיע לכך, אין לנו בית המקדש, אבל אפשר לעשות ולרצות את זה, ללמוד תורה ולהביא השראת השכינה, להתפלל בעשרה ולהביא שכינה, וכך נוכל לקיים את מה שאנו יכולים כדי להגיע למצב שנהיה הכי קרובים לבית המקדש.

כח הרצון והבחירה להסיר את כל העיכובים

מי שבאמת רוצה ועושה את כל מה שהוא יכול - אצלו זה באמת רצון אמיתי שמעלה אותו בדרגה, ובלי זה סימן שהוא לא רוצה, וכדברי החובות הלבבות שהבאנו לעיל, לאדם אין אפשרות לעשות הכל, אבל אומרים לאדם שיעשה כל מה שהוא יכול, שירצה את זה והאדם שבאמת רוצה משהו הוא עושה מה שהוא יכול, הוא מדבר ומצפה לזה, הרצון תלוי בנו, וזה תפקידנו, הבחירה זה הדבר היחיד שנשאר תלוי רק בנו, כל אדם יכול להחליט על עצמו מה הוא באמת רוצה, שום דבר חיצוני לא יכול להשפיע על עצם הבחירה. האדם שרוצה מאוד לעשות משהו ועושה את כל מה שהוא יכול לעשות, הקב"ה כבר יעזור לו להסיר מעליו את כל המעכבים.

הבחירה תלויה רק באדם, מי שמצפה לישועה בוחר שהוא רוצה בית המקדש, הוא רוצה את זה, ומי שבאמת רוצה הוא עשה את כל מה שיכול בידו, ואם אומרים לו שיש דברים המביאים שכינה הוא עושה

מתוך הועד החרדי מרבינו מרן שליט"א - לבוגרי הישיבה בעיר בית שמש

רבנו מרן המשגיח זצוק"ל הביא באחת משיחותיו את דברי המדרש בילקוט שמעוני (ירמיהו, רמז רפ"ט) "רבי יוחנן אמר למה נמשלו לזית, לומר לך מה זית זה אין מוציא שמנו אלא על ידי כתישה, אף ישראל אין חוזרין למוטב אלא על ידי יסורין", אם רוצים שיצא מהזית שמן, צריך לחבוט ולהכות בו, ורק אחרי שלוחצים וחובטים בו בכל הכוח, יוצא שמן. כן הדבר הוא גם אצל כלל ישראל, אם לא מכים וחובטים בהם - המעלות הרוחניות שלהם נשארים בתוכם, הם לא יוצאים החוצה. כדי להוציא את המעלות הרוחניות של כל אחד ואחד, צריך מאמץ וייסורים, בלי זה, השמן נשאר בפנים.

ורבנו המשגיח זצוק"ל ביאר בזה ביאור נפלא, והמשיל את הדבר לאדם שיש לו כמה עצי זיתים ולא יודע שאפשר להוציא שמן מן הזית, האדם הזה אוכל זיתים כל חיו ומרגיש שהוא מנצל את כל מה שהוא יכול מהזית, וכך הוא חי עשרות שנים, והוא כלל אינו יודע שיש לו אצלו אפשרות להפיק מהזיתים תועלת נוספות, עד שנודע לו שאפשר לסחוט את הזיתים ולעשות מהם שמן. אז הוא הבין שעד היום לא היה לו כלום, ואם הוא ניצל רק את הזית למאכל, הוא לא ניצל כלום, שהתועלת העצומה שבשמן מול התועלת שבאכילת הזית - לא שווה כלום.

חז"ל דימו את עם ישראל לאותם זיתים. אדם שלא יתאמץ, כלל לא ידע שיש לו מעלות עצומות, הוא לא מכיר את השמן שבו. לפעמים נדמה לאדם שגם אם לא יעבוד להשיג מעלות רוחניות הוא עשה הכל. אבל האמת היא שזה לא כך, הכל הוא רק ציפוי למה שיש בתוכו, לאדם יש הרבה כוחות וכל זמן שהוא לא מתאמץ הוא חי בחושך, חסרה לו הידיעה להיכן הוא יכול להגיע, התורה והמצוות עושים לנו אור, ואנחנו חיים בחושך ובכלל לא יודעים את זה. לפי המצב הכללי שאנחנו גדלים, יתכן מצב שאדם יהיה דבק בקב"ה, ילמד תורה בהתמדה, ויקיים מצוות בהידור, והוא כלל לא יהיה מודע לכוחות העצומים הנוספים שבו. רק במאמץ ניתן להכיר את כוחותיו האמיתיים.

הדרך להגיע למיצוי הכוחות הוא רק על ידי מאמץ ויצירת 'מחיב', אברך שצריך למסור חבורה בכלל, הוא יודע שהוא חייב להגיד, ויצליח, הוא ימצא בתוכו את הכוחות הטמונים, כדי למצוא מה לומר ולמסור חבורה. יש לנו הרבה כוחות, ואם לא נעשה מאמץ מיוחד לא נגלה אותם. לכל אחד מאיתנו יש הרבה מאוד שמן, אבל אנחנו לא מוציאים אותו, אפשר לעשות את המצוות בצורה של 'זית', בצורה מרה, ואפשר לעשות את זה בצורה של 'שמן', והתפקיד שלנו הוא להכיר את השמן, להתאמץ ולמצוא את הכוחות הטמונים בנו.

(י"ג תמוז תשפ"ג)

לתרומות והנצחות:

מכון 'צור התורה'
0747-3464-65
לקבלת הגיליון מידי שבוע באמייל:
mzh0747@gmail.com

נתרם לעילוי נשמתה של הרבנית הצדקנית

מרת צפורה בת ר' יצחק מאיר קלמנוביץ ע"ה
אשת חבר למרן הגאון רבי ישראל יצחק שבידלחט"א
נלב"ע י"ב תמוז תשפ"ג
ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמתו ולזכרו של

הרב יהושע בן ר' אהרן יהודה פרקש
זכרונו לברכה
נלב"ע י"ג תמוז תשפ"ג
הנצח ע"י ידונו מבני המשפחה הי"ד

אור חדש על ציון
ניתן להשיג את הספר החדש
שכינתו לציון
שיחות ונאמרים
מרבינו הגדול מרן ראש הישיבה
הגאון רבי שמואל מרקוביץ שליט"א
על ימי בין המצרים
תשעה באב
בכניסה להיכל התורה
בישיבה הקדושה
וכן בטל': 0747-34-64-65

